

IBIS Analyse

Maj 2009

IMF guldsalg og reform

Danmark bremser for kriseløsning til de fattigste udviklingslande

Danmark og den nordisk-baltiske valggruppe i IMF bremser for at sælge en del af IMF's guldreserver og bruge dem til at give de fattigste udviklingslande krisehjælp.

På Forårsmødet i IMF i Washington 25-26. april har Danmark og den nordisk-baltiske valggruppe været modstander af, at IMF bruger midler fra salg af guldreserverne til yderligere hjælp til de fattigste lande, sådan som G20-landene foreslog i deres erklæring fra G20-mødet 2. april.

Det hænger meget dårligt sammen med, at udviklingsminister Ulla Tørnæs med rette har kritiseret G20-landenes hjælpepakke for at være utilstrækkelig for de fattigste lande. Udviklingsministeren fører en aktiv kampagne for at få de andre rige lande til at overholde løfterne om at øge udviklingsbistanden.

Danmark er repræsenteret af Nationalbanken og Finansministeriet i IMF, og de har ikke udviklingslandenes interesser på dagsordenen. De er mere interesserede i at finansiere udgifterne til IMF's egen administration end i at sikre krisehjælp til udviklingslandene, der er hårdt ramt af en finanskrisen, som de ikke har nogen skyld i.

Teknikken bag salg af en del af IMF's guldreserver

I 2007 anbefalede en IMF-rapport at sælge en mindre del af IMF's enorme guldreserver. Guldsalget skulle finansiere IMF's administrative omkostninger. I 2007 var IMF i dyb krise og mange lande afviste at låne penge fra IMF, der derfor ikke kunne finansiere sin administration gennem sin almindelige udlånsvirksomhed.

Da guldprisen er steget fra ca. 500 dollars til ca. 900 dollars pr. ounce siden 2007, vil dette guldsalg nu indbringe betydelige ekstra midler. Et planlagt salg af ca. 13 millioner ounce guld vil give en indtægt på 11,7 milliarder dollars i stedet for "kun" 6,5 milliarder. Guldsalget vil skulle foregå over en treårs periode for at undgå at påvirke den internationale guldpris, og derfor kan markedsprisen variere, men prisudviklingen på guld betyder, at der vil blive frigjort betydelige ekstra ressourcer.

På G20-landenes møde i starten af april anbefalede de, at op til 1 milliard dollars af de uforudsete ekstra midler skal bruges til at hjælpe de fattigste lande gennem den finansielle og økonomiske krise. IBIS anbefaler sammen med en række europæiske civilsamfundsorganisationer i Eurodad-netværket, at alle de ekstra milliarder dollars fra guldsalget – ved den aktuelle guldpris er det 5,2 milliarder dollars – skal anvendes til at hjælpe de fattigste lande gennem krisen.

Danmarks og den nordisk-baltiske valggruppes modstand mod guldsalg

På de netop overståede Forårsmøder i IMF i Washington har guldsalget været diskuteret. Anvendelsen af midlerne fra guldsalget til krisehjælp til udviklingslandene er blevet blokeret af den nordisk-baltiske valggruppe og enkelte andre grupper. Danmark er repræsenteret i IMF gennem Nationalbanken og Finansministeriet, der over for IBIS også udtrykker modstand mod at bruge guldsalget til krisehjælp til udviklingslandene.

Modstanden fra Danmark og den nordisk-baltiske valggruppe skyldes to ting. For det første er de nordiske lande store bistandsgivere og Danmark, Norge og Sverige er blandt de kun fem lande, der lever op til løftet om at give mindst 0,7 procent af BNI i udviklingsbistand. Derfor synes man naturligt nok, at G20 og de andre rige lande også bør leve op til løftet om 0,7 procent og for eksempel afsætte en del af deres kriseløsningspakker til de fattigste lande i stedet for at bruge IMF's midler. IBIS er fuldstændig enig i, at G20-landene burde øge den direkte bilaterale bistand, hvilket landene også igen bekræftede at gøre på G20-mødet i april. Problemet er blot, at den internationale bistand på grund af krisen efter al sandsynlighed vil falde i 2009. Og mens man diskuterer finansieringen, bliver yderligere millioner af mennesker kastet ud i nød, sult og fattigdom.

Den anden årsag til Danmarks og den nordisk-baltiske valggruppes modstand er, at man er bekymret for, at en delvis anvendelse af guldsalget til krisehjælp til de fattigste lande vil betyde en stigning i den rente, IMF vil pålægge lån til rigere lande, herunder for eksempel Island og Litauen fra den nordisk-baltiske valggruppe. Denne bekymring er dog ifølge analyser fra internationale civilsamfundsorganisationer uden egentlig grund. Ved et guldsalg til en værdi af 11,7 milliarder dollars skal de 4,3 milliarder sættes tilbage i IMF's General Reserves Account for at dække det hul, som guldsalget påfører reserverne. Derudover skal der i IMF's nye indkomstmodel bruges ca. 1 milliard dollars til at dække IMF's administrationsomkostninger. Derfor vil guldsalget ikke betyde, at IMF vil blive nødt til at hæve renten for lån til lande som Island, Litauen og andre ikke-fattige lande, selvom man bruger de ekstra milliarder, som den højere guldpris giver, til at give krisehjælp til de fattigste lande.

Danmarks repræsentation i IMF

Danmark er repræsenteret i IMF (og Verdensbanken) gennem den nordisk-baltiske valggruppe, der består af de tre baltiske og de fem nordiske lande. Gruppen har en fælles Executive Director i IMF's bestyrelse – i 2008-09 er det Jens Henriksson fra Sverige.

I Danmark ligger ansvaret for IMF i Nationalbanken og Finansministeriet. I andre lande er det tilsvarende ministerier og nationalbanker, der varetager landenes interesser i IMF. Fokus for nationalbanker og finansministerier er de overordnede pengepolitiske og økonomiske balancer, der også som udgangspunkt er IMF's hoveddagsorden. IMF's grundlag er bygget op om med lån at støtte lande gennem kortvarige økonomiske ubalancer.

Men IMF har i stigende grad fået en central rolle også i forhold til mere langsigtet udviklingspolitik for udviklingslandene. De økonomiske og politiske betingelserne og anbefalinger, som IMF opstiller i forbindelse med sine lån til udviklingslandene, har gennem en årrække sat dagsorden for landenes økonomiske politik. En aftale med IMF har reelt været et nødvendigt godkendelsesstempel for at få lån og bistand fra andre institutioner og lande.

Derfor er det i stigende grad et problem, at IMF's ansatte, bestyrelse og de ministerier og nationalbanker, der har ansvaret for IMF i lande som Danmark, ikke har en større viden, indsigt og

interesse i udviklingsspørgsmål. Som Dani Rodrik, professor i politisk økonomi ved Harvard University skriver i Information 1. maj 2009: *”Fonden ledes af en række topøkonomer, der nok er kløgtige, men ikke altid har videre god indsigt i eller forståelse for de institutionelle realiteter i de lande, hvor de arbejder. Deres faglige ekspertise valideres snarere af kvaliteten af deres akademiske grader end af kvaliteten af deres resultater i praktisk politik. Den slags avler arrogance og en følelse af selvglad overlegenhed over for deres samarbejdspartnere – politikere som er nødt til at balancere imellem flere komplicerede dagsordener.”*

Den samme problematik gør sig gældende i Danmarks og andre rige landes dagsorden i forhold til IMF. Nationalbanken og Finansministeriet er utvivlsomt gode til at varetage Danmarks interesser i IMF og har mange rigtigt dygtige økonomer. Men de har ikke den nødvendige forståelse for de komplicerede politiske og institutionelle problemer, som udviklingslandene står over for.

Det betyder, at den progressive udviklingspolitik, som Danmark fører fra Udenrigsministeriet og Danida, ikke kohærent bliver afspejlet i Danmarks stillingtagen i IMF. Aktuelt belyses dette ved Danmarks modstand mod at rejse midler fra guld til krisehjælp til udviklingslandene.

Reform af IMF

Finanskrisen har sat skub i diskussionen af en reform af IMF, hvilket også blev anbefalet af G20-landene. Det er allerede besluttet, at det ikke længere skal være en europæer, der er direktør for IMF og en amerikaner for Verdensbanken. Man vil fremover foretage en åben og meritbaseret udvælgelse af nye direktører. Alt tyder på, at man også vil ændre på stemmewægten og fordelingen af bestyrelsesposter i Fonden. Stemmewægten afhænger af de enkelte landes indskud, og meget tyder på, at store udviklingslande som Indien, Kina og Brasilien vil øge stemmewægten ved at indskyde mere kapital i Fonden. Samtidig lægger reformdiskussionerne op til at øge antallet af bestyrelsesposter til udviklingslandene, hvilket efter al sandsynlighed vil nødvendiggøre, at de europæiske lande mister bestyrelsesposter. Her er den nordisk-baltiske bestyrelsespost under pres.

Denne reform af IMF bør i Danmark suppleres med en diskussion af og måske reform af, hvordan Danmarks udviklingspolitiske interesser repræsenteres i IMF. Det bør overvejes, hvordan Danmark bedre kan sikre, at de mange beslutninger, der tages i IMF, som har direkte og stor betydning for udviklingslandene, bedre kan analyseres og tages stilling til af folk med en stor udviklingspolitisk indsigt. Man kan forestille sig en model, hvor Udenrigsministeriet får en formel aktie i Danmarks repræsentation i IMF, eller man kan overveje at definere en række beslutningsområder inden for IMF, der har særligt betydning for udviklingslandene, hvor Udenrigsministeriet får en afgørende stemme. Pointen er, at Danmark i forbindelse med den globale reform af IMF samtidig skal bruge anledningen til at gennemtænke, hvordan Danmarks udviklingspolitik kan blive kohærent med Danmarks repræsentation i IMF.

Anbefalinger

- Danmark skal gennem den nordisk-baltiske valggruppe arbejde aktivt for at rejse midler til krisehjælp til de fattigste lande gennem salg af guld
- Danmark skal arbejde for, at midlerne fra guldsalget hurtigst muligt bliver stillet til rådighed og uden Fondens vanlige snævre betingelser
- Danmark skal aktivt støtte en omfattende reform af IMF, der giver udviklingslandene en større indflydelse.

- Danmark skal sikre, at Danmarks egen repræsentation og stillingtagen i Fonden kohærent afspejler Danmarks udviklingspolitiske målsætninger om en aktiv udviklingspolitik rettet mod fattigdomsbekæmpelse.

Yderligere information

Lars Koch, Demokrati og Politikmedarbejder, IBIS
lk@ibis.dk, Tlf: 35 200 536 / 6060 5831